Vrchol a pád klasické řecké polis

Ptáčníková Ivana

Řecko – perské války

- 6. století př.n.l. nový stát – Persie (Malá Asie)

- cílem Persie : dobýt Středomoří a vytvořit světovou říši
  ➡ Peršané obsadili řecké osady v Malé Asii

- maloasijští Řekové povstali, odmítli platit daně, žádají pomoc

- na pomoc pouze Athény - Peršané vzpouru potlačili ➡
  záminka k útoku na Řecko

Le monde grec pendant les guerres médiques (500-479 av. J.-C.)
Soulèvement ionien
Bataille majeure
États grecs coalisés
États grecs neutres
Empire perse
THRACE
ILLYRIE
MER ADRIATIQUE
MER ÉGÉE
EMPIRE PERSE
MACÉDOINE
ÉPIRE
THESSALIE
ÉTOLIE
ACARNANIE
PHOCIDE
BÉOTIE
EUBÉE
ATTIQUE
ACHAÏE
ÉLIDE
ARCADIE
ARGOLIDE
MESSÉNIE
LACONIE
CYCLADES
DODÉCANÈSE
CARIE
LYDIE
IONIE
MYSIE
BITHYNIE
PROPONTIDE
Proconnèsen
Périnthe
Astacos
Cyzique
Doriscos
Maronée
Abdère
Ainos
Thasos
Éion
Samothrace
Sestos
Lampsaque
Abydos
Imbros
Ilion
Antandros
Lemnos
Assos
Adramyttion
Pergame
Lesbos
Mytilène
Pitane
Phocée
Smyrne
Sardes
498
Clazomènes
Chios
Colophon
Éphèse
Tralles
Cap Mycale
479
Samos
Milet
Ladé
494
Mylase
Halicarnasse
Physcos
Cos
Cnide
Lindos
Rhodes
Karpathos
Astypalée
Amorgos
Ios
Anaphé
Théra
Mélos
Siphnos
Sérphos
Kythnos
Céos
Syros
Délos
Naxos
Paros
Tinos
Myconos
Andros
Icaros
Carystos
Athènes
Mégare
Corinthe
Phliontè
Argos
Tégée
Sparte
Messène
Méthone
Olympie
Élis
Patras
Naupacte
Calydon
Delphes
Thèbes
Chalcis
Érétrie
Marathon
490
Platées 479
480
Salamine
Thermopyles
480
480
Cap Artémision
Skiathos
Skyros
Kasthanaia
Larissa
Phères
Pharsale
Ambracie
Cassopée
Anactorion
Dodone
Épidamne
Apollonie
Corcyre
Leucade
Céphallénie
Zacynthe
Cythère
Pella
Therma
Stagire
Canal de Xerxès
Olynthe
Toroné
Potidée
Méthone
Aigéai
Pydna

- Řecko – perské války = série konfliktů mezi řeckými městskými státy a Persií
- Kdy : 499 – 449 př.n.l. (= 5.století př.n.l.)
- Cíl : podmanit si Řecko
- Významní perští králové : Dáreios I., Xerxés I.
- Významní řečtí velitelé : Miltiadés, Leónidás
- Války popsal : Hérodotos

- *491 př.n.l. posílá Dáreios I. své muže do Řecka, aby požadovali „vodu a zemi“ (= podřídili se Peršanům)*
- *většina řeckých městských států perskou nadvládu uznala*
- *pouze několik států, včetně Athén, odmítlo a vyslance usmrtilo*

1.perská výprava

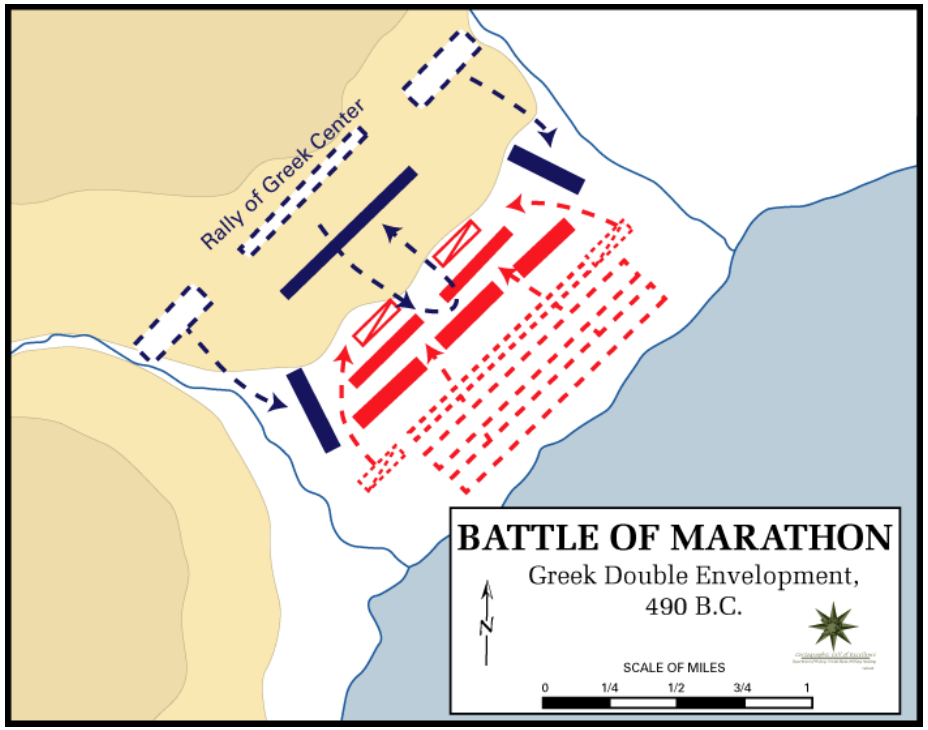

Bitva u Marathónu (490 př.n.l.)

- nečekaný útok na Athény
- perské vojsko se vylodilo u Marathónu blízko Athén

moderní odhady : 20 – 60 000 Peršanů
9 000 Athéňanů
1 000 Platajských

- vítězí Řekové (poráží přesilu až 4násobnou - chytrostí)

běžec Feidippidés běží z Marathónu do Athén = 42, 195 km
oznamuje vítězství a umírá vyčerpáním
= maratonský běh
6 400 mrtvých Peršanů, 192 Řeků

- konec 1. fáze řecko-perských válek

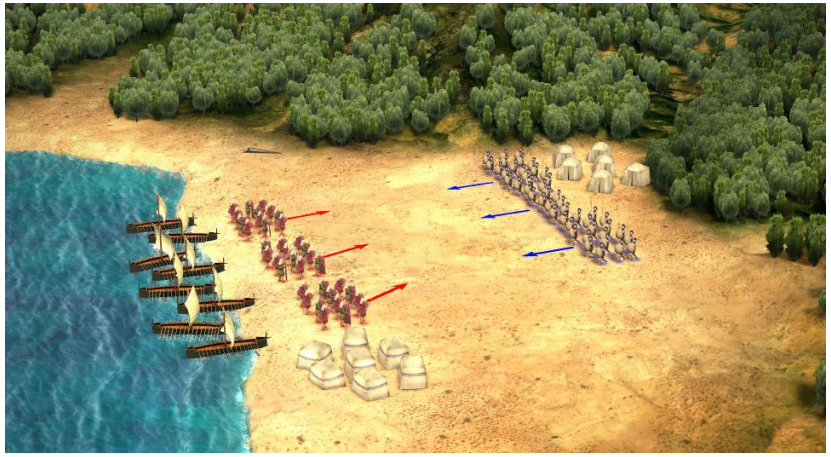

Zajímavost

- *obrovská přesila Peršanů*
- *většina řeckých velitelů proti bitvě,*
- *Miltiadés je přesvědčil k útoku*
- *dlouhý a tvrdý boj*
- *nakonec Peršané začali prchat ke svým lodím*
- *Řekové je pronásledovali*
- *zvítězili díky taktice*

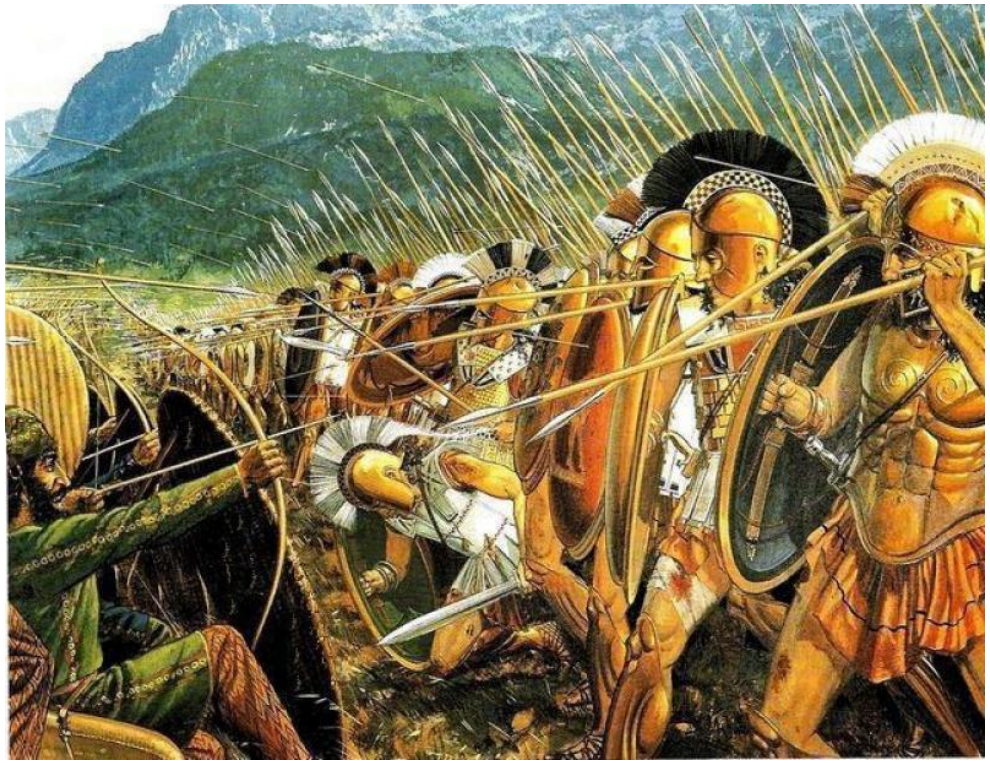

2. perská výprava

Bitva u Thermopyl (480 př.n.l.)

- obě strany se připravovaly na nové střetnutí 10 let

podle odhadu historiků postavili Peršané armádu čítající 200-250 000 mužů, podle Hérodota mnohem větší (až 5 mil.)

- v čele Peršanů: král Xerxés I.
- cílem Peršanů: potrestat Athéňany a Sparťany za předchozí vzdor a podmanit si Řecko

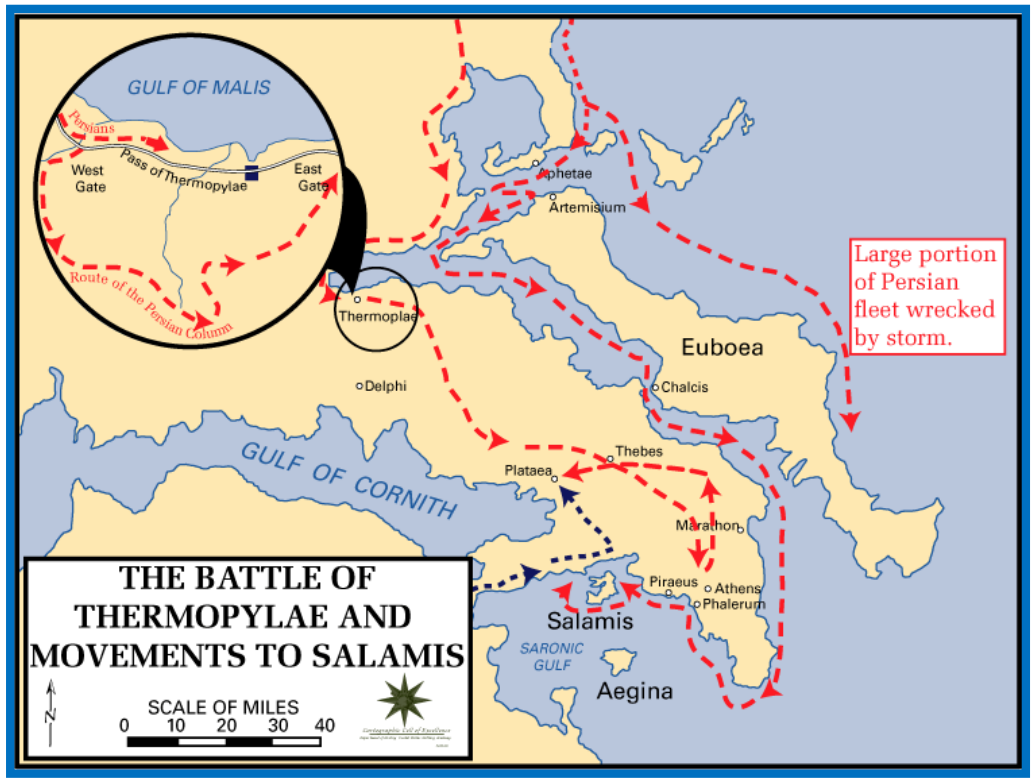

- místo bitvy - Thermopylská soutěska (průsmyk na průjezd jednoho vozu)
  Thermopyly = „Horká brána“
- Spartský král Leónidas a 300 Sparťanů + spojenci (celkem 7 000) x přesile Peršanů
- bitvu rozhodla zrada Efialta, který Peršanům prozradil existenci tajné stezky
- všichni Sparťané padli,
- na thermopylském náhrobku je nápis : *Jdi, poutníče, a zvěstuj Lakedaimonským, že my tu mrtvi ležíme, jak zákony kázaly nám.*

Heslo Sparťanských „ se štítem nebo na štítě“ = buď vítězství nebo smrt

- pro Peršany cesta na Athény volná, zapálili je

3.Perská výprava

Bitva u Salaminy (480 př.n.l.)

- námořní bitva (Salamina – ostrov)
- asi 500-900 perských lodí x 200-350 řeckých
- Řekové vlákali těžkopádné perské lodě do mořské úžiny, tam je menší, lehce ovladatelné řecké lodě zničily
- perský král Xerxés sledoval bitvu ze svého trůnu
- v čele Řeků Thémistoklés
- vítězí Řekové

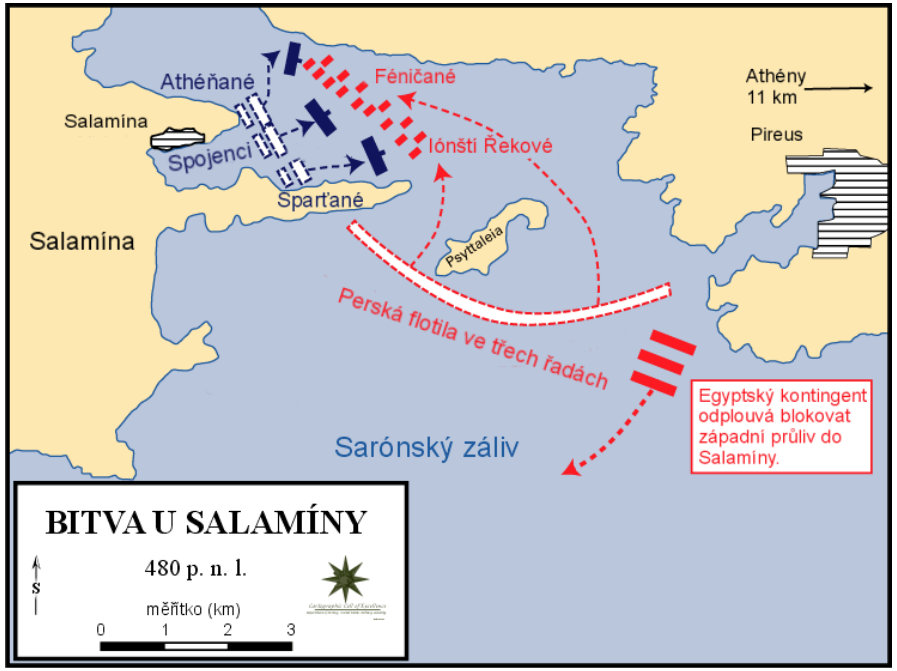

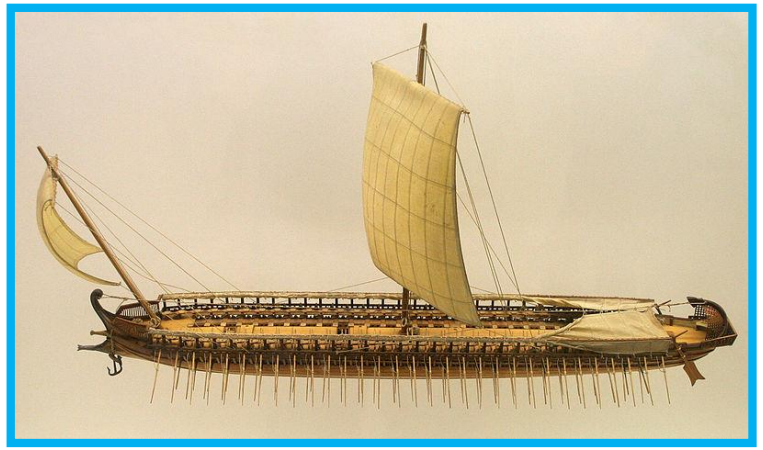

Řecká triéra

Porážka Peršanů

Bitva u Platají (479 př.n.l.)

- konečná porážka Peršanů na řecké pevnině
- řecko-perské války skončily po více než 40 letech vítězstvím Řeků
- řecká nezávislost zachráněna
- maloasijští Řekové osvobozeni
- mírová smlouva uzavřena až kolem roku 449 př.n.l.
- Peršané nesměli do Egejského moře

Řecký vojenský obranný spolek

- V průběhu řecko-perských válek vznikl na obranu Řeků – athénský námořní spolek (100 polis)
- - společná pokladna na financování válečného loďstva, pod správou Athén
- Athény z něj velké finanční prostředky na obnovu vypáleného města, diktují podmínky spojencům
- Velký hospodářský a kulturní rozkvět Athén

Doba Periklova – největší rozkvět Athén

- https://www.ceskatelevize.cz/porady/876477-byl-jednou-jeden-clovek/293352129450006-periklova-doba/
- Perikles (443 – 429 př. n. l.)
- - oblíbený athénský politik, důvěra občanů, posílení demokracie
- - Periklovy zákony – umožňovaly i nemajetným zasahovat do řízení

  státu ➡ za čas strávený v úřadě finanční náhrada (=plat)

  ➡ i chudý se mohl stát úředníkem
- - velká stavební činnost v Athénách – Akropolis, Parthénon, Propylaje
- Nárůst odporu ostatních polis proti moci Athén

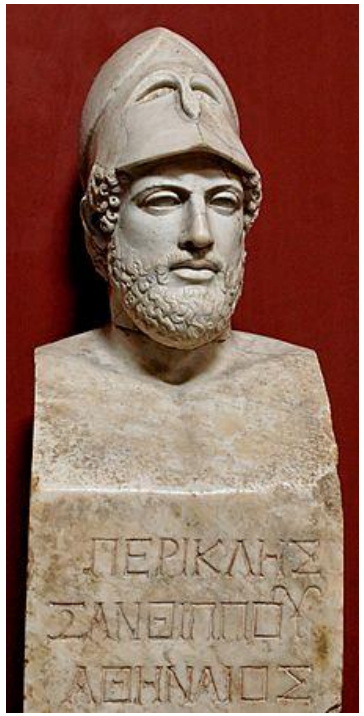

Akropolis

Jak asi vypadala Akropole v Athénách

Parthenón - byl

hlavním chrámem antických Athén za svěceným bohyni Athéně Parthénos (Panenské).

Jak asi vypadal Parthénon

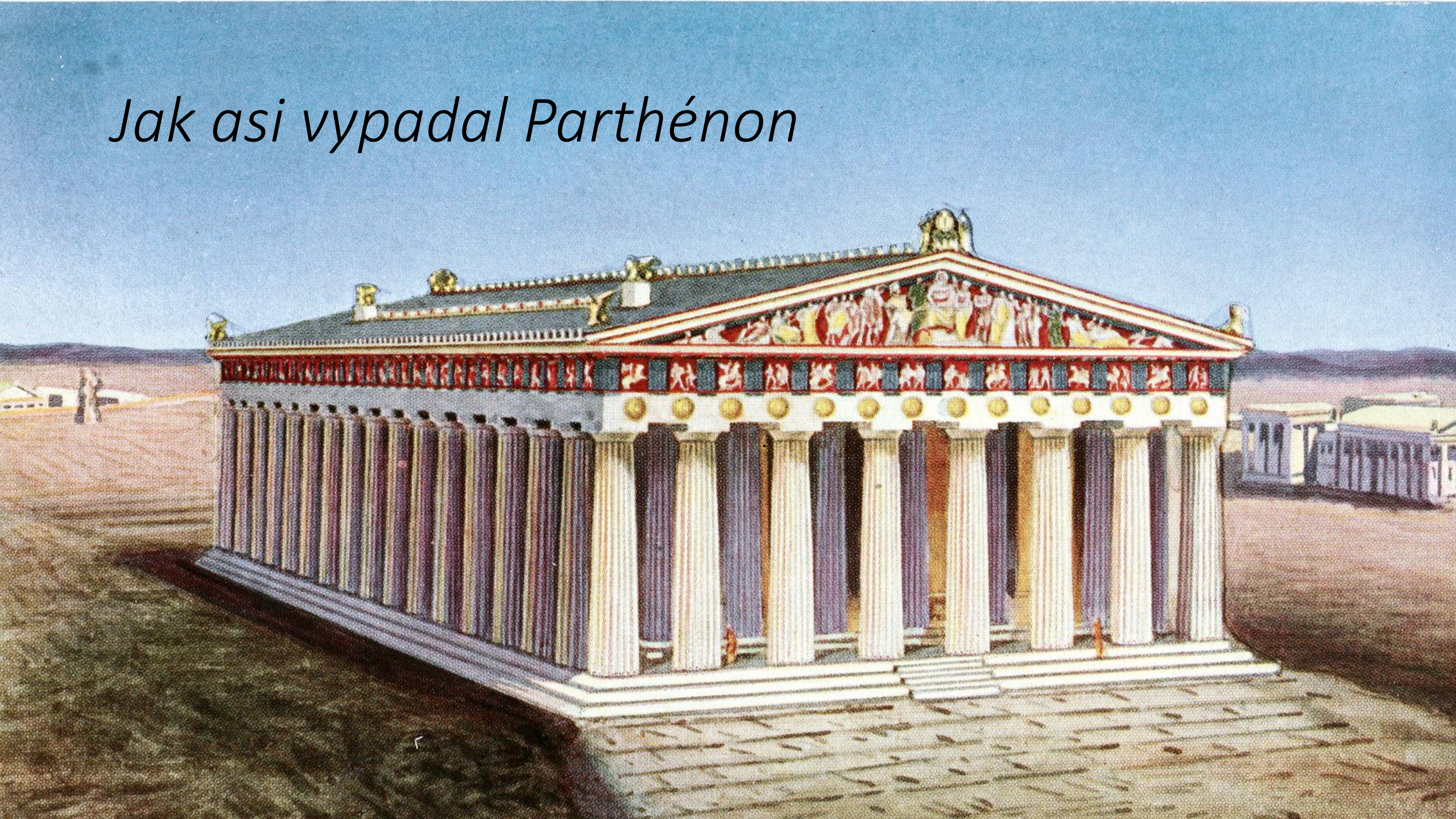

Propylaje – jak vypadaly

„Jedná se o velikou působivou stavbu, hodnou posvátnosti skal a překrásných památníků, jimiž jsou ozdobeny.“

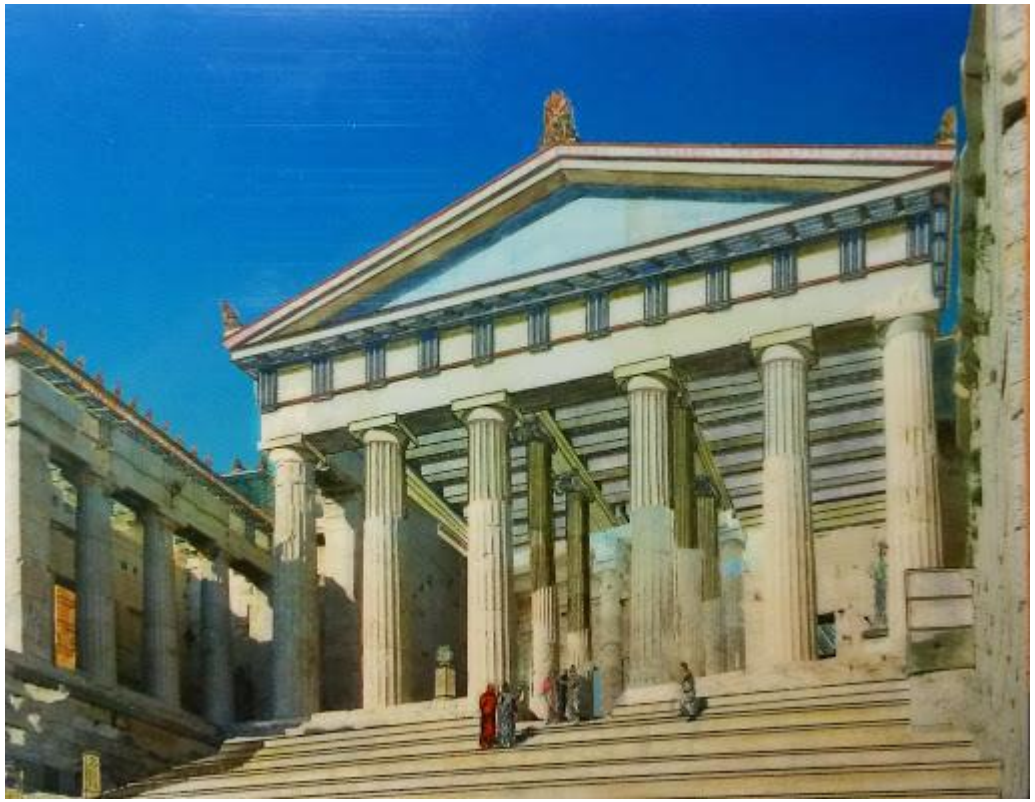

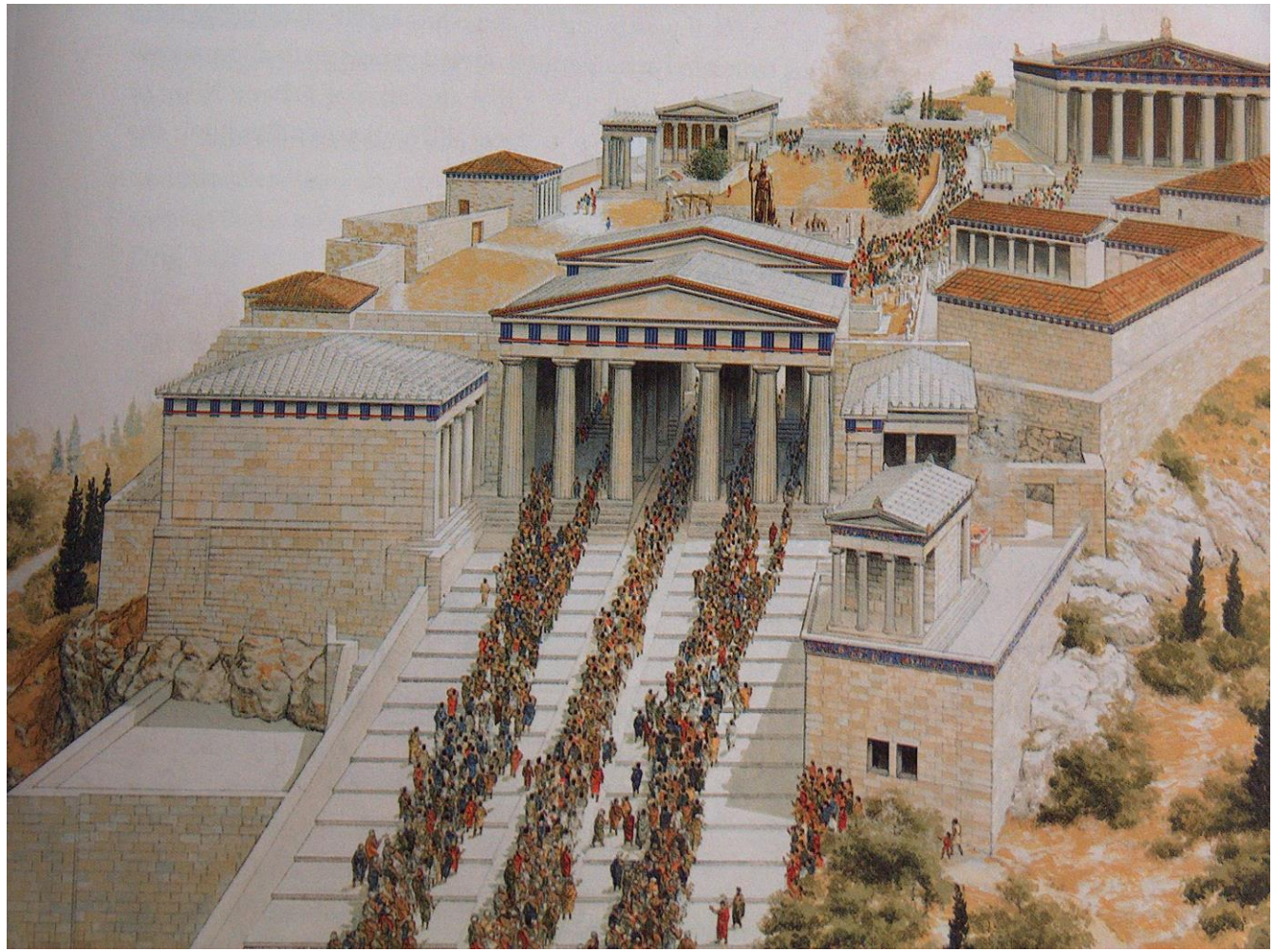

Propylaje

Otroci

„….otroci tu musí být, neboť bez nich by svobodní občané nemohli žít…“ *Aristoteles*

- *nárůst počtu otroků po řecko-perských válkách*
- *hlavně těžba surovin, řemeslné dílny*
- *práce v rodinách (2 -3 otroci)*

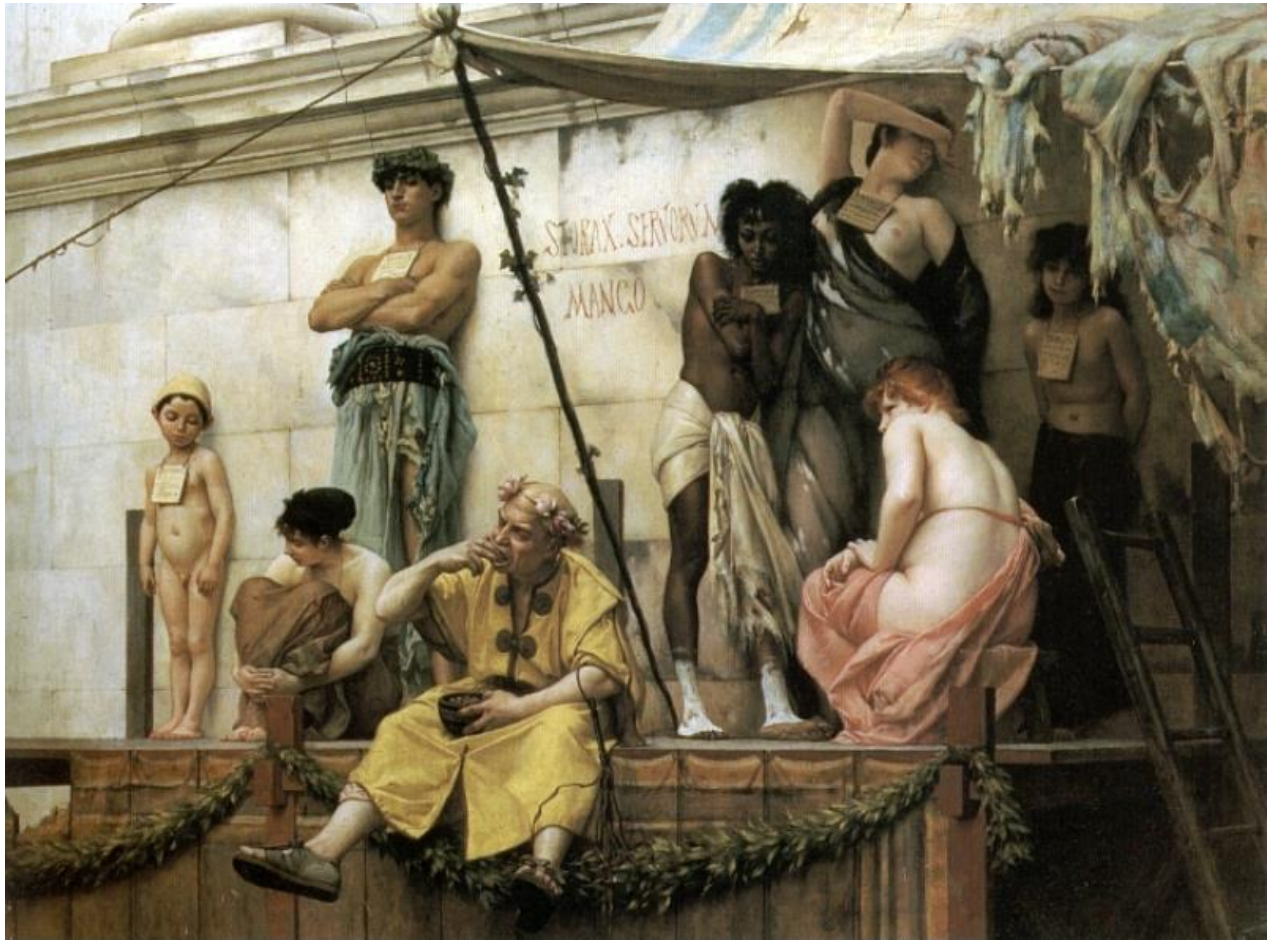

Trh s otroky

Peloponéská válka

- převaha Athén → narůstá odpor Sparty
- Válka o nadvládu nad Řeckem
- Athény – převaha na moři
- Sparta – převaha na souši
- + vzpoury a útěky otroků → úpadek hospodářství, bída
- Válka Sparta x Athény – A. poraženy, těžké mírové podmínky (rozpuštění ath. nám. spolku, stržení ath. hradeb, zrušení demokracie)
- Ath. lid proti – obnova demokracie, Sparta nemá sílu zasahovat
- Úpadek Sparty i Athén – oslabení celého Řecka